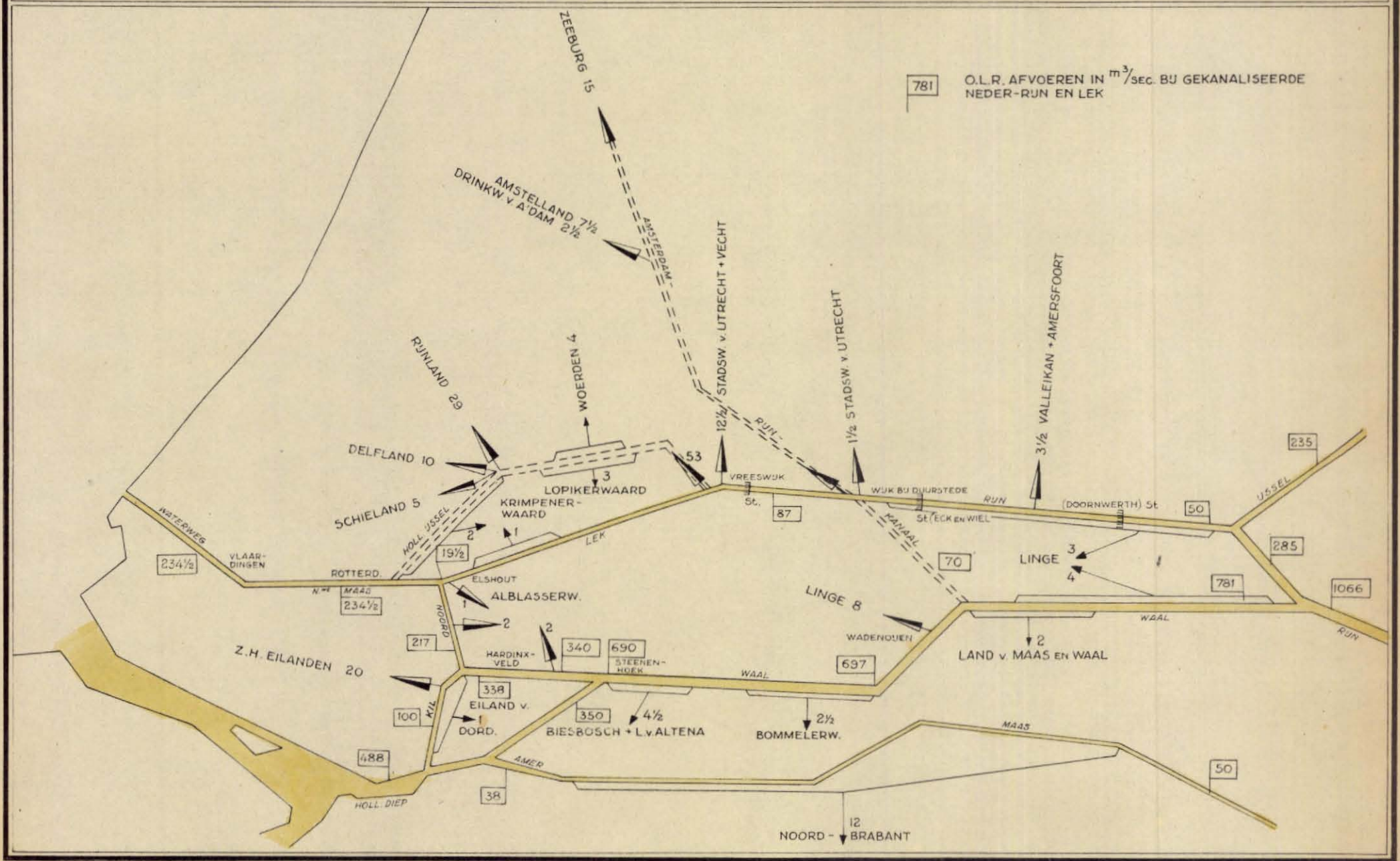

TOEKOMSTIGE WATERVERDEELING BIJ O.L.R.

ZONDER STUW IN NIEUWE MERWEDE

RAPPORT : Alg. 88.

R 139.

Dr. Ir J. van Veën. Waterhuishouding van het zuidwestelijk deel van Nederland.
(voorlopige nota).

1942.

35 blz.

7 bijlagen.

Er wordt bij een lage Rijnafvoer (bij OLR) de waterverdeling nagegaan bij een tweetal mogelijkheden t.w. met en zonder stuw in de Nieuwe Merwede. Gemeend wordt, dat die zonder stuw de beste is. Gezien de onzekerheid omtrent het al of niet noodzakelijk zijn van het inlaten van zoet water bij Vreeswijk kon de nota slechts een eerste poging zijn tot het in grote lijnen overzien van het probleem. De Gelderse IJssel is open, de Nederrijn-Lek gekanaliseerd gedacht.

De inlaatbehoefte van onze lage gebieden wordt gesteld op $0.20 \text{ m}^3/\text{sec}/1000 \text{ ha}$. In de toekomst zal dit vermoedelijk hoger moeten worden. Rijnland rekent 0.22, Delfland echter slechts 0.05. In het geheel moet in het lage westen 491.400 ha aan $129 \text{ m}^3/\text{sec}$ zoet water kunnen worden geholpen. De Rijn levert bij OLR $1066 \text{ m}^3/\text{sec}$. Het uiterst minimum is echter minder dan $500 \text{ m}^3/\text{sec}$, doch dit komt betrekkelijk weinig voor. OLR komt gemiddeld in de 2 jaar over een periode van 50 dagen achtereen voor. Als uitgangspunt is dus de OLR-afvoer feitelijk te hoog.

De Gelderse IJssel moet volgens een studie van prof. Thijsse bij OLR $235 \text{ m}^3/\text{sec}$ hebben om in de behoeften van het noorden des lands te kunnen voorzien. Voor het westen des lands blijft dan 831 m^3 over. Daar dit zeer veel groter is dan de behoefte ($129 \text{ m}^3/\text{sec}$) zou men geneigd zijn te menen, dat de Rijnaanvoer ruim voldoende is. Echter moet voor het terugdringen van de zoutgrens op de benedenrivieren zeer veel zoet water beschikbaar blijven. In de benedenrivieren komt thans bij OLR $968 \text{ m}^3/\text{sec}$ tot afstroming, in de toekomst echter slechts 702 m^3 . Hieruit volgt, dat men maatregelen moet treffen om de verzouting der benedenrivieren het hoofd te bieden.

Een stuw in de Nieuwe Merwede lijkt ogenschijnlijk een goede oplossing. Echter kan daarbij de Kil-Noord spoedig verziltten, omdat dan het Hollands Diep onvoldoende zoet water krijgt en zodoende loopt tevens het gehele benedenrivieren-net gevaar.

Indien het Dordtse eiland mede in de ring der Zuidhollandse eilanden besloten zou kunnen worden (Vijf-Eilandenplan) zou dat uit een oogpunt van waterverdeling en dijksverhoging een ideale oplossing zijn. Een afdamming van het Hellegat, de voornaamste zoutbron van het zuiden, wordt niet bevredigend geacht met het oog op de Antwerpse vaart. Voorlopig dus geen stuw in de Nieuwe Merwede, zelfs niet bij het Vier-eilandenplan, omdat dit bezwaren heeft en men dat nog altijd kan doen.

Aanbevolen wordt de agrarische belangen vrij te maken van de scheepvaartbelangen door zoet water af te gaan tappen van een hoog punt op de Lek. Bij het plan zonder stuw bij Werkendam zijn de inlaatwerken bij Vreeswijk essentieel. Bouwt men eerst de werken bij Vreeswijk en wat daarbij hoort, dan is men betrekkelijk vrij in zijn doen en laten op de benedenrivieren. Maakt men deze werken niet, dan is het de vraag of de inlaten van Delfland, Schieland en Rijnland in de toekomst steeds zoutvrij gehouden kunnen worden, zelfs als men de zeer kostbare en hinderlijke stuw bij Werkendam zou bouwen.

Gewaarschuwd wordt tegen een te star plan voor de werken die een bestrijding van het zout beogen. Deze werken vorderen veel tijd en hebben elk op zich zelf invloed. Een verkeerde volgorde in de uitvoering kan slechte gevolgen hebben. Achtereenvolgens wordt aanbevolen :

1. Beteugeling Hollands Diep.
2. Afdamming Brielse Maas.
3. Watervrijmaken Dordrecht.
4. Watervrijmaken Sliedrecht.
5. Dijkverhogingen langs Kil, Noord en Nieuwe Maas.
6. Afdamming Hollandse IJssel.
7. Afdamming Spui en Oude Maas.
8. Kanalisatie Nederrijn en Lek.

Mocht men al deze werken gereed hebben en het zou wenselijk blijken toch nog de stuw te bouwen, zo is dit nog altijd mogelijk.

Zie voorts :

Dr Ir L.R. Wentholt.

Waterhuishouding.

1942 35 blz. 1 bijlage.

(strikt vertrouwelijk) .